

GRATZER-SÖVÉNYHÁZY GÁBOR

Egy bűnmegelőzési kisfilm tanulságai

„Tehetsz róla, tehetsz ellene!

Az alapvető jogok biztosa és helyettesei a rendőrség videoklipjéről

A közelmúltban nagy sajtónyilvánosságot kapott a Baranya megyei rendőrség kisfilmje, amely a szexuális erőszak bűncselekmények megelőzésének szándékával készült. A tiltakozók álláspontja szerint a film azt sugallja, hogy az áldozatok maguk (is) jelentős mértékben tehetnek arról, hogy sértetté válnak.

Nem vitatjuk, sőt hangsúlyozzuk a rendőrség bűnmegelőzési feladatának fontosságát, és azt a kiemelt felelősséget is, amely a különösen sérülékeny, védett csoportok, közöttük a fiatalok megóvásához kapcsolódik.

Felhívjuk a figyelmet ugyanakkor arra, hogy egy ilyen, a magánszférát és az önrendelkezési jogot közvetlenül érintő cselekmény kapcsán a rendőri szerveknek különösen körültekintően kell eljárniuk annak érdekében, hogy a prevenció ne erősítse az áldozatokkal szemben az esetleges előítéleteket, és a valós problémákra irányítsa a közvélemény figyelmét.

A rendőrségnek hangsúlyosabbá kell tennie egyrészt az áldozatok érdekeinek, méltóságának védelmét, másrészt az elkövetők vitathatatlan és megoszthatatlan felelősségét. Az áldozatok hibáztatásának elkerülése annál is inkább fontos, mert az erőszak bekövetkeztéért való felelősség bármilyen mértékű áthárítása növelheti az áldozatok egyébként is meglévő szégyenérzetét és hozzájárul ahhoz, hogy az ilyen jellegű bűncselekmények rejtve maradjanak.

A rendőrség eszközválasztásának tekintettel kell lennie a probléma összetett jellegére. Prevenciós tevékenysége során tehát a rendőrségnek kerülnie kell a sztereotípiákat, és szem előtt kell tartania mind a nők, mind a férfiak korlátozhatatlan emberi méltóságát.

Dr. Székely László

az alapvető jogok biztosa

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet

a nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes

Dr. Szabó Marcel

a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes”

A Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság kiskorú gyermekek, tehát hangsúlyozottan nem bűncselekmények áldozatai számára egy figyelemfelhívó kisfilmet készített, amelynek az elkészítését a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács támogatta. A kisfilm fiatal lányok egy estéjét mutatja be, amelynek a végén az egyik lány szexuális erőszak áldozata lett. A kisfilm arra kívánta felhívni a figyelmet, hogy mit tehetnek a fiatal lányok annak érdekében, hogy kisebb valószínűséggel váljanak szexuális bűncselekmény áldozatává. A kisfilm üzenete és mondanivalója szakmai, jogi és társadalmi szempontból is helyes, a kisfilm végén kiírt üzenet (Tehetsz róla? Tehetsz ellene!) azonban nagyon szerencsétlen módon lett megfogalmazva. Mindazonáltal az a média és egyes civilszervezetek irányából elindult hisztériakampány, amely a rendőrség bűnmegelőzési tevékenysége kapcsán a közösségi oldalakon és a sajtóban tapasztalható, eltúlzott, szakmaiatlan és indokolatlan.

Alapvetésképp már e tanulmány elején ki kell jelenteni, hogy a bűncselekmény áldozata természetesen nem tehető felelőssé azért, mert a sérelmére bűncselekményt követtek el, továbbá a sértett magatartása, legyen bármilyen kirívóan könnyelmű (például nyitva felejtett parkoló gépkocsi, lábtörlő alátett lakáskulcs, a magát önkormányzati dolgozónak mondó trükkös tolvaj lakásba engedése és felügyelet nélkül hagyása stb.), nem adhat felmentést az elkövetőnek.

Tanulmányomban igyekszem komplex módon megközelíteni az áldozattá válás problémáját, mert bár a kisfilm körüli felháborodás egészen elrugaszkodott a tényektől, de abban van igazság, hogy a jogrendszerben még napjainkban is kimutathatók bizonyos problémák az áldozat szerepével kapcsolatban, és van még mit tenni az áldozatvédelem, különösen a szexuális önrendelkezést sértő bűncselekmények áldozatainak védelme területén.

A szexuális önrendelkezést sértő bűncselekmények fejlődése

A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény alaposan átalakította a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényben nemi erkölcs elleni bűncselekményként tárgyalt tényállásokat.

Az új Btk.-ban e bűncselekmények már mint a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények szerepelnek. Az új szabályozás figyelemmel van arra a nemzetközi követelményre és társadalmi igényre, miszerint az ilyen jellegű bűncselekmények esetén kiemelten kell védeni a tizen-

nyolc éven aluliakat. Erre tekintettel a Btk. minősített esetként határozza meg a tizennyolc éven aluli sérelmére elkövetett szexuális erőszakot, illetve azt, ha az elkövető részben vagy egészben tizennyolc éven aluli, prostitúciót folytató személlyel tartatja ki magát, továbbá önálló tényállásban szabályozza a gyermekprostitúció kihasználását.

A Btk. korszerűsíti a bűncselekmények elnevezését, és azok tartalmát is, például a jobb közérthetőség követelményének megfelelően egyes fogalmakat felvált újakkal, például erőszakos közösülés és szemérem elleni erőszak helyett szexuális erőszak, megrontás helyett szexuális visszaélés, közösülés és fajtalanság helyett összefoglalóan szexuális cselekmény, visszaélés pornográf felvétellel helyett gyermekpornográfia, üzletszerű kéjtelenség helyett prostitúció az új elnevezés.

A korábban hatályos szabályok alapján az erőszakos közösülés és a szemérem elleni erőszak akkor volt büntetendő, ha a közösülésre vagy fajtalanságra kényszerítés erőszakkal, vagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel valósult meg. A korábbi joggyakorlat a sértett nem önkéntes beleegyezésével, ám mégsem kvalifikált fenyegetés hatására megvalósuló szexuális aktust lényegesen alacsonyabb büntetési tételkeret mellett kényszerítésnek minősítette. Az új Btk. ezen alaposan változtat, ezért szexuális kényszerítésként súlyosabb büntetéssel rendeli sújtani az úgynevezett nemi zsarolást.

A szexuális kényszerítés és a kényszerítés kapcsolata

Ezzel kapcsolatban persze több kérdés is felvetődik, amelynek a megoldása a joggyakorlatra vár, nevezetesen a bűncselekmény társadalomra veszélyességének, helyesebben inkább büntetőjog-ellenességének a zsinórmértéke, eddig ez a kényszerítés esetében, legalábbis a nemi zsarolás esetében nem alakult ki.

Külön is fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a kényszerítés bűncselekmény eredmény-bűncselekmény, ellentétben a szexuális kényszerítéssel. Tehát a szigorítás nemcsak a büntetési tételben jelenik meg – szemben a Btk. indoklásával –, hanem a tényállás jóval tágabb megfogalmazásában is.

Az követ el ugyanis kényszerítést, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, amennyiben más bűncselekmény nem valósul meg. Ezzel szemben szexuális kényszerítésért felel, aki más szexuális cselekményre vagy annak eltűrésére kényszerít.

A kényszerítés büntetése három évig terjedő szabadságvesztés, míg a szexuális kényszerítése öt évig terjed, továbbá ha e cselekmény tizennyolc évesnél fiatalabb személy sérelmére, vagy a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követik el, kettőtől nyolc évig, ha pedig tizennégy évesnél fiatalabb személy sérelmére követik el, öttől tíz évig terjedő szabadságvesztés a büntetés.

Mindez furcsa helyzetet teremt abban a tekintetben, hogy a tényállását tekintve egyébként súlyosabb – jelentős érdeksérelmet okozó – kényszerítéshez enyhébb büntetés társul. Ezt a dogmatikai problémát esetleg azzal lehet feloldani, ha a szexuális cselekményre úgy tekintünk, mint olyanra, amely meghaladja a jelentős érdeksérelmet. Ez azonban helytelen megközelítés, lévén hogy a szexuális cselekmény ebben az esetben nem eredmény, hanem az elkövetési magatartás kifejtésének speciális célja, mint a kényszerítés esetében a – tevés, a tevéstől való tartózkodás, illetve valaminek az eltűrése –, tehát a kényszerítés esetében az eredmény mindenképpen súlyosabb társadalomra veszélyességet alapoz meg. Továbbá a jelentős érdeksérelmem nem egzakt típusú, hanem úgynevezett társadalmi típusú eredmény, amelyet minden konkrét esetben a bíróságnak kell mérlegelnie, így a korábbi szabályozás alapján ténylegesen megtörténhetett, hogy a bíróság magát a szexuális cselekményt nem ítélte jelentős érdeksérelmemnek.

Könnyen belátható, hogy a napi jogalkalmazás során az előbbi anomália számos problémát vethet fel. Az eredmény hiányában ugyanis nehéz meghatározni, tulajdonképpen maga az elkövetési magatartás hol „materializálódik”. Jelesül: hol húzódik meg a fenyegetés határa? Például bűncselekmény-e ha a terhelt a sértettet azzal „fenyegeti meg”, hogy ha vele szexuális kapcsolatot létesít, jobb állást, magasabb pozíciót stb. kap, ellenkező esetben nem. Más példával megvilágítva, a fenyegetést olyan súlyos hátrányként kell felfogni, amelynek a kilátásba helyezése önmagában alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen. Az értelmező rendelkezés alapján a fenyegetés objektív oldala a „hátrány kilátásba helyezése”, amelyhez két szubjektív elem a hátrány „súlyossága” és a „komoly félelem” kiváltására alkalmassága társul. E szubjektív elemek csak a megfenyegetett racionális (szociális, gazdasági, egészségi stb.) és emocionális (mentális, pszichikai stb.) helyzete alapján ítélték meg. A „ha nem teszed meg, elveszem a kerékpárt, amit használasz” típusú fenyegetés sokak számára megmosolyogtató lehet, de annak az embernek, akinek a kerékpár az egyetlen közlekedési esz-

köze, már korántsem az, mivel lehet, hogy ezzel a kerékpár tulajdonosának a megélhetését veszélyeztetné. Egy internetfüggőben az internet lekapcsolása is komoly félelmet válthat ki.

Mindazonáltal előreláthatóan – eredmény hiányában – nehéz helyzetet fog előidézni a jogalkalmazás számára az olyan eset, amikor például az ingatlan bérbeadója, az egyébként internetfüggő bérbevevőt azzal fenyegeti meg, hogy nem fizeti tovább és lekapcsolatja az internetet, ha csak nem hajlandó vele szexuális kapcsolatot létesíteni.

Mindenesetre e bűncselekmény során fokozottan kell figyelni arra, hogy szexuális cselekményre nem csak érdekmentes, szerelmi kapcsolatokban kerül sor, márpedig ha a szexuális cselekmény során a feleket anyagi, esetleg más érdekek motiválják, a jelentős érdeksérelem mint eredmény hiányában nehéz a kényszer és a kényszermentesség között a különbségtétel.

A szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak elhatárolása

Mind dogmatikai, mind jogalkalmazói oldalról kérdéseket vet fel a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak egymáshoz való viszonya, amely különös jelentőséget kap, ha a korábbi Btk. alapján kialakult bírói gyakorlatot is figyelembe vesszük.

A szexuális kényszerítést – mint arról az előbb szó volt – az követi el, aki más szexuális cselekményre vagy annak eltérésére *kényszerít*. Ezzel szemben szexuális erőszakért tartozik felelősséggel, aki a szexuális kényszerítést erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel követi el, illetve más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát szexuális cselekményre használja fel.

A problémát az erőszak és a kényszerítés egymáshoz való viszonya jelenti. Mindazonáltal a kényszerítés bűncselekmény alapján kényszeríteni valakit valaminek a tevésére, valamitől tartózkodásra, illetve valaminek az eltérésére erőszakkal vagy fenyegetéssel lehet. A két bűncselekmény egymáshoz való viszonyában az erőszak értelmezése okoz gondot. A fenyegetés esetében egyértelmű a határ, amennyiben az élet, vagy testi épség ellen irányul, abban az esetben szexuális erőszak valósul meg.

Az erőszak esetében már nem ennyire egyszerű a helyzet. A büntetőjogdogmatika az erőszak két fokozatát határolja el egymástól, a vis absolutát (lenyűgöző, az akaratot megtörő erő) és a vis compulsivát (akaratot hajlító erő).

Az erőszak két fokozatát a jogalkalmazás alakította ki, így meggyőződésem szerint mára éppen a jogalkalmazás haladta azt meg, jobban mondvá, mosta el a két fokozat közötti korábbi éles határt, legalábbis a szexuális önrendelkezés elleni bűncselekmények esetében.

A régebbi értelmezés alapján ha a tényállás az erőszak mellett az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést tartalmazta, abban az esetben az erőszakkal szembeni kívánalom a vis absoluta volt.

Az új Btk. hatálybalépése előtt az erőszakos közösülés és a szemérem elleni erőszak esetén a minősített (élet vagy testi épség elleni közvetlen) fenyegetés, vagy erőszak mellett a bírósági gyakorlat megkövetelte a sértett bizonyos fokú ellenállását, és a szexuális önrendelkezés elleni bűncselekményt csak „komoly” ellenállás esetén tartotta megállapíthatónak. Egyszerű fenyegetés, valamint nagyon enyhe fokú erőszakos magatartás esetében a nemi zsarolást, azaz a kényszerítés büntetést valósíthatta meg az elkövető. A bizonyítás szinte ellehetetlenült a szexuális bűncselekmények esetében gyakori egyállításos, egytagadásos esetekben, amikor az elkövető a szexuális érintkezés tényét nem, csak az erőszakot vagy a fenyegetést tagadta. A bizonyítás ilyen esetben általában akkor volt sikeres, ha a sértett testén a „komoly” ellenállás nyomai megtalálhatók voltak, és ezt láttelel, illetve orvos szakértői vélemény bizonyította. Ez a sértett általi komoly ellenállást megkövetelő bírósági gyakorlat visszaszorulóban van, amit a következő eseti döntések is szemléltetnek.

Az 1997-es módosításig, amíg az erőszakos közösülést és a szemérem elleni erőszakot házassági életközösségen kívül lehetett csak megvalósítani, a bírói gyakorlat egyértelműen megkövetelte a komoly ellenállást a sértettől, mint arra a BH 1996/348. és a BH 1997/108. is rámutatott¹.

A tényállás módosulásával, valamint a szexuális önrendelkezési joggal kapcsolatos, a 2000-es évek elejére befejeződő társadalmi ártértékelődés vezetett a bírói gyakorlat változásához. 2010-ben a bíróság megállapította, hogy az erőszakos közösülés vagy kísérletének megállapításához az szükséges, hogy az elkövető a közösülést lehetővé tevő körülmények és testhelyzet megteremtése érdekében közvetlenül alkalmazott erőszakkal vagy kvalifikált fe-

¹ BH, 1997/108. Az erőszakos közösülés büntette nem valósul meg, ha a vádlott a korábbi élettársát – annak lakásába erőszakkal és éjjel behatolva – hiányos öltözetben elhurcolja, a saját lakására viszi, és ott vele – erőszak, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetés nélkül – közösül. BH, 1996/348. Erőszakos közösülés büntettének a kísérlete helyett személyi szabadság megsértése aljas indokból elkövetett büntettének minősül, ha az elkövető a sértettet közösülésre irányuló szándékkal a gépkocsijában visszatartja, de a fenyegetést még nem közvetlenül a közösülés végrehajtása érdekében alkalmazza.

nyezetével törje meg a sértett fizikai ellenállását, s vigye végbe vagy kísérelje meg a közösülést², ebben az ítéletben már nincs szó arról, hogy az erőszak ellen a sértettnek olyan ellenállást kellene kifejtene, amely a testén is nyomot hagy. Ebben az ítélet az erőszakos közösülés megállapításához szükséges erőszak mértékét a rablás bűncselekmény kapcsán már kimunkált vis absoluta szinten húzta meg. Ez azt jelenti, hogy a szexuális önrendelkezés elleni erőszakos támadás mértéke megegyezik a vagyoni jogok elleni erőszakos támadás mértékével. Helyesen értékeli a bírói gyakorlat, hogy a vis absoluta, lenyűgöző erőszak esetén – amely az ellenállást megtöri – nem lehet különbséget tenni a támadott jogi tárgyak között.

2013-ban a bíróság tovább pontosította az erőszakos közösülés esetében az erőszak mértékét, amely akkor tényállásszerű, ha az elkövető a sértettel szemben fizikai erő kifejtésével járó támadást intéz. Az új értelmezésben már arra mutatott rá a bíróság, hogy az erőszaknak – és itt a lényeg – *nem feltétlenül eleve leküzdhetetlenek*, hanem a sértett komoly ellenállásának leküzdésére kell alkalmasnak lennie. A cselekmény tényállásszerűségét, és a sértett ellenállásának komolyságát nem zárja ki, ha a sértett azért nem védekezik, vagy azért hagy fel a védekezéssel, mert a helyzetét reménytelennek látja³.

Véleményem szerint a bírósági gyakorlat 2013-ra felismerte, hogy a szexuális önrendelkezés elleni támadás esetén még a vis absolutához való merev ragaszkodás is indokolatlan. Rablás esetén ugyanis az elkövetési magatartás gyorsan, „zökkenőmentesebben” megy végbe, a sértettet váratlanul megtámadják, és elvesznek valamit tőle. A szexuális önrendelkezést sértő bűncselekmény esetén az elkövetési magatartás úgynevezett tartós jellegű. Ez azt jelenti, hogy a bűncselekmény a szexuális cselekmény (például közösülés) megkezdésével befejezetté válik. A tartós vagy állapot-bűncselekmény esetében a befejezettségtől el kell választani a bevezettséget, amely akkor következik be, amikor a jogi tárgy elleni támadás megszűnik, pontosabban a szexuális cselekményt (tartson ez akár órákig) az elkövető befejezi. A bevezettség elhatárolása több okból is jelentős, e cselekményekhez ugyanis társtettesség és bűnsegély mindaddig járulhat, amíg a jogellenes állapot fennáll, és a jogi tárgy folyamatos támadása folytán nem kizárt a jogos védelem megállapítása sem. Az állapot-bűncselekmények elévülése pedig csak a jogellenes állapot megszűnésével veszi kezdetét.

² BH, 2010/116.

³ BH, 2013/295.

Az elkövetési magatartás jellegzetességéből pedig egyértelműen megállapítható – azon túl persze, hogy a sértettet a bevezetésig megilleti a jogos védelem – az is, hogy az erőszaknak nem feltétlenül kell leküzdhetetlennek lennie, mint az azonnal megvalósuló rablás esetében, elégséges, ha az egyébként vis compulsiva esetében a sértett az ellenállást eleve lehetetlennek tartja, mivel egyértelmű, hogy védekezése esetén az erőszak a vis absoluta szintet fogja elérni, ami az életét vagy a testi épségét komolyan veszélyezteti.

2014-re kiskorú sértett esetében, ha a sértett és az elkövető között függőségi viszony áll fenn, a bíróság még a vis compulsiva szintű erőszak esetén az ellenállás eleve kilátástalanságát sem követelte már meg⁴.

A bemutatott jogesetek közül a BH 2013/295. azon megállapítása, amely szerint a cselekmény tényállásszerűségét, és a sértett ellenállásának komolyosságát nem zárja ki, ha a sértett azért nem védekezik, vagy azért hagy fel a védekezéssel, mert a helyzetét reménytelennek látja, szöges ellenétben áll a BH 1997/108. és a BH 1996/348. számú ítéletekben megállapított tényállásokkal, mivel ezeket az eseteket éppen azért nem minősítették erőszakos közöszülésnek, mivel a sértett már felhagyott a védekezéssel, és a szexuális cselekmény idején komoly ellenállást már azért nem fejtett ki, mert eleve reménytelennek látta a helyzetét.

Egyéb kérdések

Minősített (súlyosabban büntetendő) eset – a korábbi szabályok szerint is –, ha az elkövető a hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve új minősített esetként jelenik meg a közte és a sértett között fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyal visszaélve követi el a bűncselekményt. A hatalmi vagy befolyási viszony – a Btk. tervezetéhez fűzött indokolás szerint – olyan kapcsolatot jelent az elkövető és a sértett között, amely az előbbi meghatározásokon (hozzátartozó, nevelő stb.) kívül esik, azonban azokhoz hasonlóan személyes vagy függelmi viszonyt keletkeztethet (például unokatestvér, a család barátja, szomszéd stb.).

Az indokolás kitér arra, hogy az erőszakos közöszülés és a szemérem elleni erőszak tényállásának újraszabályozása elsődlegesen azért szükséges, mert Magyarország 2010. november 29-én aláírta a lanzarote-i egyezményt, illet-

⁴ BH, 2014/201. A nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél a kiskorú sértett felügyelet alatt állásából fakadó függőség miatt az erőszak, fenyegetés kisebb foka is tényállásszerű lehet.

ve az Európai Unió tagállamai 2011 decemberében elfogadták a 2011/931. EU-irányelvet, és legkésőbb 2013. december 18-ig meg kell feleltetni neki a jogszabályainkat. Emellett az egyszerűsítés érdekében a Btk. összevonja a teljesen azonos tartalmú erőszakos közösülés és szemérem elleni erőszak tényállását.

A korábbi Btk. alapján az erőszakos közösülés és a szemérem elleni erőszak akkor volt büntetendő, ha a közösülésre vagy fajtalanásra kényszerítés erőszakkal, vagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel valósult meg. A jelenlegi szabályozásban található és korábban bemutatott kényszer és fenyegetés értelmezésén alapuló gyakorlaton az új Btk. nem változtat.

Mindezek alapján a szexuális erőszak bűncselekmény alapesete valósult meg, ha az elkövető a sértettet erőszakkal, illetve az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel szexuális cselekményre vagy annak eltűrésére kényszeríti.

Minősített (súlyosabban büntetendő) esetek a következők:

- a sértett a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be;
- az elkövető a sértett hozzátartozója, vagy a nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve ha a bűncselekményt a közte és a sértett között fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyral visszaélve követi el, az elkövető más védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát szexuális cselekményre használja fel;
- a sértett tizennégy, illetve tizenkét éven aluli;
- továbbá ha egyszerre több minősített eset is megvalósul.

A korábbi Btk. értelmében a tizenkettedik életévét be nem töltött, mint törvényi vélelemmel védekezésre képtelennek nyilvánított személlyel létesített szexuális kapcsolat az erőszakos közösülés vagy minden más szemérem sértő magatartás esetén a szemérem elleni erőszak tényállását valósítja meg. A tizenkét és tizennégy év közötti sértettek esetében pedig a megrontás tényállása alapozza meg a büntetőjogi felelősséget. Az új törvény értelmében megszűnik a tizenkettedik életévét be nem töltött személyekre vonatkozó azon vélelem, hogy őket védekezésre képtelennek kell tekinteni. Ennek oka, hogy az új Btk. utal a sértett életkorára, és úgy kapcsol a bűncselekményhez magasabb büntetési tételt. A bűncselekmény súlyosságára figyelemmel a módosított törvény büntetni rendeli továbbá a szexuális erőszak elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételek megteremtését (például helyszín előkészítése, lakás biztosítása, kábító hatású anyagok, „szexdrogok” biztosítása).

Mint az is látható volt, az úgynevezett beleegyezésen alapuló szexuális kapcsolat korhatára a korábban hatályos szabályozás alapján, illetve a módosított törvény szerint is a tizennegyedik életév. A megrontás hatályos tényállása ennek megfelelően a tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel való közösülést vagy fajtalanzkodást bünteti. Az új Btk. jelentősen átalakítja a megrontás tényállást, azonban ez leginkább szerkezeti átalakítást jelent, véleményem szerint tartalmában a tényállás nem sokat változik. A megrontás bűncselekmény elnevezése szexuális visszaélésre változik, a módosított Btk.-hoz fűzött indokolás szerint e megjelölés a hatályosnál jobban kifejezi az elkövetési magatartást, illetve jobban megfelel a nemzetközi egyezményekben foglaltaknak is. A hatályos szabályozás a szerint különbözteti meg az elkövetőt, hogy az a sértettel maga közösül vagy fajtalankodik, illetve arra törekszik, hogy vele közösüljön vagy fajtalankodjon, míg a másik szerint a mással való közösülésre, illetve fajtalankodásra rábírás vagy rábírti törekvés az elkövetési magatartás. A közelmúltban elfogadott Btk. szakít e felosztással, mivel nem az elkövető oldaláról differenciál, hanem a cselekmény sértettjének a kora szerint.

A megrontás tényállás és az új szexuális visszaélés tényállása között alapvető különbség azonban, hogy a korábban hatályos tényállás elkövetője lehetett az olyan 14 évesnél idősebb személy is, aki a 12 és 14 év közötti sértettet bírja rá arra, hogy vele közösüljön, az új tényállás esetén az elkövető már csak felnőtt korú, tizennyolc évesnél idősebb személy lehet. Az indokolás alapján *„a fiatalok szexuális érése, pszichoszexuális fejlettsége napjainkra jelentősen eltér a jelenlegi Btk. hatályba lépéskori (1970-es évek) állapottól. Erre tekintettel a szexuális visszaélés bűncselekmény elkövetője valamennyi esetben csak tizennyolcadik életévét betöltött személy lehet.”* Véleményem szerint ezzel az indokolással nem lehet és nem is érdemes vitába szállni, és e módosítás is előremutató.⁵

A szexuális önrendelkezési jog és a magánindítványhoz kötöttség

A nemi önrendelkezési jog kérdésének vizsgálatakor – még azt megelőzően, hogy a nemi élet szabadságát sértő deliktumok elemzésébe kezdenénk – fon-

⁵ Gratzer Gábor: Nemek harca – az erőszakos közösüléstől a családon belüli erőszakig. Biztonságpiac.hu, 2012. július 2.

tos a sajtóban az utóbbi időben sokat kritizált két kérdést részletesen elemezni. Az egyik ilyen kérdés, hogy – mint arról már szó esett – egyes a nemi élet szabadságát sértő bűncselekmények esetén a büntethetőség akadálya, pontosabban büntethetőséget megszüntető ok a sértett magánindítványának a hiánya, a másik pedig a szexuális visszaélés bűncselekmény szabályozása.

A Btk. 207. §-a értelmében a következő bűncselekmények csak magánindítványra büntethetők, kivéve, ha azzal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövetnek.

- a) *A szexuális kényszerítés alapesete* (más szexuális cselekményre vagy annak eltűrésére való kényszerítése).
- b) *A szexuális erőszak alapesetének első fordulata* (erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel való szexuális kényszerítés).
- c) *A szemérem sértés speciális esete* (aki mással olyan szemérem sértő magatartást tanúsít, amely a sértett emberi méltóságát sérti).

A c) pont esetében a magánindítványhoz kötöttség oka az, hogy e cselekmény a becsületsértés speciális esete, amely bűncselekmény szintén – lévén hogy a társadalomra veszélyessége kisebb fokú – a sértettre bízva annak eldöntését, kívánja-e az elkövető felelősségre vonását.

Több szerző⁶ az a) és a b) pont esetében arra az álláspontra helyezkedik, hogy e cselekmények üldözésének a sértett magánindítványához kötöttségének oka, hogy a sértett maga dönti el: a nemi önrendelkezési jogát megsértették-e vagy nem.

Az előbbi felfogás azonban vitatható, mivel nem kifejezetten és nem csak az említett jogpolitikai okból lehet levezetni a sértett magánindítványához kötött büntethetőséget. E véleményemet egyébként egy napjainkban igencsak húsba vágó jogdogmatikai probléma is megalapozza, nevezetesen, hogy hazánk csatlakozott a nőkkel szembeni erőszak és kapcsolati erőszak elleni küzdeletről és azok megelőzéséről szóló, Strasbourgban, 2011. május 11-én kelt Európa tanácsi egyezményhez. Ezt az egyezményt szokták isztambuli egyezményként emlegetni, és ezen egyezmény jövőbeni ratifikációja jogdogmatikai problémákat okoz, egyebek mellett a most tárgyalt kérdés tekintetében is.

Az isztambuli egyezmény tekintetében először is le kell szögezni, hogy álláspontom szerint alapvetően elhibázott nemzetközi szerződés. Az egyezményt nem azért tartom hibásnak, mert nem értenék egyet az elveivel, nem ítélném el

⁶ Például Belovics Ervin – Molnár Gábor Miklós – Sinku Pál: Büntetőjog – Különös Rész. HVG, Budapest, 2002

a nők elleni erőszakot, nem követelném én magam is a leghatározottabb fellépést a kapcsolati erőszak ellen, hanem jogi, főként jogdogmatikai érvek alapján.

Az isztambuli egyezmény legnagyobb hibája éppen a legnagyobb erényében keresendő, mégpedig abban, hogy egységes, minden államra kiterjedő szabályokat akart alkotni a nők védelmében, valamint komplex módon kívánt szabályozni különböző jogágak alá tartozó, így egységesen nehezen megfogható jogtárgyakat (az egyezmény részletesebb kritikája később olvasható).

Az isztambuli egyezmény 27. cikkelye kimondja, hogy a felek megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a jelen egyezmény hatálya alá tartozó erőszakos cselekmények elkövetésének tanúi, vagy azok a személyek, akik indokoltan úgy vélik, hogy ilyen cselekmények elkövetésére kerülhet sor, vagy további erőszakos cselekmények várhatók, jelentsék ezt be az illetékes szervezeteknél vagy hatóságoknál.

Nyomatékosan rá kell mutatni arra, hogy jelenleg hazánkban nincs feljelentési kötelezettség bűncselekmény észlelése esetén. Általában a hivatalos személynek minősülők kötelesek feljelentést tenni a hatáskörükben észlelt bűncselekményekkel kapcsolatban, valamint bizonyos – kiemelkedő mértékben büntetőjog-ellenes cselekmények esetében – a Btk. különös része feljelentési kötelezettséget határoz meg oly módon, hogy az adott bűncselekmény feljelentésének elmulasztása önálló bűncselekmény.

A 27. cikkely értelmezése egyértelműen nem a „speciális” személyi körre (hivatalos személyek, rendőrök, gyámügyi alkalmazottak stb.) terjed ki, mivel a 28. cikkely kifejezetten e személyi kör vonatkozásában határozza meg a bejelentési kötelezettséget. Ebből következik, hogy a 27. cikkelynek csak abban az esetben felelhet meg Magyarország, ha általánosságban valamennyi az egyezmény hatálya alá tartozó cselekmény feljelentési kötelezettségét a Btk. olyan módon fogalmazná meg, hogy a feljelentés elmulasztása bűncselekmény lenne.

Ez azonban számos büntetőjog-dogmatikai anomáliát vet fel:

Jelenleg csak kevés rendkívül súlyos, életfogytig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény esetében ír elő feljelentési kötelezettséget a Btk.

Ezek a következők:

- az emberrablás és a terrorcselekmény esetén a hozzátartozóra is kiterjedő;
- az állam elleni bűncselekmény esetében hozzátartozóra nem kiterjedő;
- a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása, csak a törvényben bejelentési kötelezettség teljesítése alá tartozó személyi kör esetében;
- a zendülés megakadályozásának elmulasztása katona esetében.

Még az emberölés minősített esetei sem tartoznak az általános feljelentési kötelezettség alá. Az egyezmény alapján olyan büntettek és vétségek esetében kellene feljelentési kötelezettséget előírni, amelyek materiális jogellenessége vagy társadalomra veszélyessége meg sem közelíti az életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett, egyébként feljelentési kötelezettség alá nem tartozó bűncselekményi kört. A zaklatás vétségére tekintettel – amely az egyezmény hatálya alá tartozik –, ha fenn kívánják tartani a büntetőjog belső arányosságát, tulajdonképpen általánosságban elő kellene írni a feljelentési kötelezettséget minden bűncselekményre, így a vétségekre vonatkozóan is.

Meg kell jegyezni, hogy az egyezmény hatálya alá tartozik a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak büntette. E bűncselekmények alapesete jelenleg kizárólag a sértett magánindítványára büntethető. Kérdés, hogy a magánindítványhoz kötöttség hogyan viszonyulhat a feljelentési kötelezettséghez. E bűncselekmények esetében a magánindítványra büntetendőség jogpolitikai oka, hogy nehezen dönthető el kívülálló számára, hogy amit adott esetben tapasztal, az bűncselekmény-e, vagy a szexuális cselekményre a két fél beleegyezésével kerül sor. Másik oldalról nehezen, jobban mondva egyáltalán nem indokolható meg a sértettre kiterjedő feljelentési kötelezettség.

Az előbbieket alapján a 27. cikkelyben meghatározott kötelezettség nem ültethető át a magyar jog rendszerébe.

Álláspontom szerint tehát a szexuális kényszerítés és a szexuális erőszak esetében azért kell a magánindítványhoz kötött büntetendőséget fenntartani, mivel *csak a szexuális cselekményt folytató felek* dönthetik el, hogy ami közöttük történik, az belefér-e a nemi önrendelkezésük körébe vagy nem. E viszonyba „kintről” nemigen lehet „beleszólni”, mivel sok esetben kívülről nem dönthető el és nem is lenne előremutató a nyomozó hatóság vagy az ügyész „értéktéletére” bízni, hogy az adott szexuális cselekmény megengedhető-e vagy nem. Jó példa lehet erre a köznyelvben „fojtogatós szexnek” nevezett szexuális cselekmény, amely egyértelműen erőszakos, szélsőséges esetben a másik személy halálát is okozhatja, viszont amíg egy-egy ilyen cselekményre *mindkét fél szabad beleegyezésével kerül sor, és a cselekmény nem idéz elő hivatalból üldözendő bűncselekményt, nem a hatóság vagy a szomszéd álláspontja a döntő*. Hasonló a helyzet az úgynevezett szadisztikus-mazochisztikus szexuális cselekmények és a szerepjátékok (különösen a szexuális erőszak színlelése) esetében⁷. Teljesen függetlenül attól, hogy magánemberként ho-

⁷ Hogy mennyire életszerű esetről van szó, azt bizonyítja, hogy a szomszédok valóban hívták már ki a rendőrséget, mivel látszólag a lakásba a férfi erőszakkal hatolt be, és onnan valóban szexuális erőszakra utaló hangok hallatszottak ki, azonban a kiérkező rendőröket az érintett hölgy azzal küldte el, hogy

gyan vélekedünk egy-egy ilyen cselekményről, amíg arra a nemi önrendelkezés keretein belül kerül sor és nem idéz elő büntetőjogi értelemben hivatalból üldözendő cselekményt (súlyos sérülést, maradandó fogyatékoságot, halált stb.), addig a büntetőjognak, a nyomozó hatóságnak és az ügyészségnek is a hálósobán kívül a helye. Márpedig az isztambuli egyezmény – a lehető legjobb szándéka ellenére – éppen a nemi önrendelkezés jogát támadja meg ebben az utasításában.

Jogállami keretek között megengedhetetlen helyzethez vezet a szomszéd vagy más kívülálló személy feljelentése miatt a nyomozó hatóság officialitás elve alapján megindított nyomozása, ennek keretében a partnerek megalázó, részletes kihallgatása, esetleg a vallomásokban mutatkozó ellentmondások feloldása céljából a feljelentővel való szembesítése.

Az előbbi állításokat az isztambuli egyezmény 53. cikkelye is igazolja, amely kimondja, hogy a felek gondoskodnak arról, hogy a jelen egyezmény 35., 36., 37., 38. és 39. cikkelyével összhangban meghatározott bűncselekmények miatti nyomozás vagy az azokkal kapcsolatos büntetőeljárás *ne függjön teljes mértékben egy áldozat bejelentésétől vagy panaszától*, ha a bűncselekményt részben vagy egészben a felek saját területén követték el, *és hogy az eljárások akkor is folytatódhassanak, ha az áldozat visszavonja az állítását vagy a panaszát*.

Ez pedig egyértelmű officialitást jelent, tehát az isztambuli egyezmény a nyomozó hatóság kötelezettségévé teszi, hogy megjelenjen a hálósobában, ahol pedig jogállami keretek között – amíg ténylegesen bűncselekmény nem történik – nem lehet helye.

A szexuális visszaélés bűncselekmény szabályozásáról

A Btk. hatálybalépésekor e tényállás módosítását rendkívül sok, feltehetően nem kellően átgondolt támadás érte.

A szexuális visszaélés vonatkozásában is kiindulási alapnak kell tekinteni a nemzetközi előírásokat, a 2011/93/EU irányelv 3. cikkely (4) bekezdése és az (5) bekezdés i) és ii) pontja, továbbá a 6. cikkely (1) bekezdése, illetve a

nem kíván a barátja ellen feljelentést tenni, mivel ezt a szerepjátékot még reggel beszélték meg, hogy a barátja munka után hazajön és őt „megerősokolja”. Kérdés, hogy ha az officialitás elve alapján eljárási kötelezettség terheli a rendőrséget, elég lesz egy ilyen esetben a pusztá közlés. Bizonyosan nem, ebben az esetben legalább feljelentéskiegészítést kell majd elrendelni, amelynek során meg kell hallgatni a „szerepjátékosokat”, legyen az bármilyen kellemetlen és megalázó.

lanzarote-i egyezmény 18. cikkely (1) bekezdés a) és b) pontja, valamint 23. cikkelye ugyanis a következőket nyilvánítja büntetendő magatartássá:

- beleegyezési korhatárt el nem érő gyermekkel folytatott szexuális tevékenység;
- tizennyolc évesnél fiatalabb személlyel folytatott szexuális tevékenység, ha a sértettel kapcsolatban fennálló, elismert bizalmi vagy hatalmi helyzettel vagy befolyással élnek vissza;
- tizennyolc évesnél fiatalabb személlyel folytatott szexuális tevékenység, ha a sértett különösen kiszolgáltatott helyzetével, különösen szellemi vagy testi fogyatékoságával, vagy eltartotti helyzetével élnek vissza;
- a beleegyezési korhatárt el nem érő gyermekkel szexuális cselekmény céljából történő találkozássra információs és kommunikációs technika útján tett ajánlat, ha ezt az ajánlatot a találkozás létrejöttét előidéző tényleges cselekmény követi.

A hatályos Btk.-ban szexuális visszaélésnek elnevezett tényállás, amelyet a korábbi Btk.-ban megrontásként szankcionáltak, tulajdonképpen nem sokban tér el egymástól.

Az eltérés lényegében egyetlen ponton ragadható meg. A lanzarote-i egyezmény ugyanis nem tesz különbséget a szexuális cselekmények között. A régi Btk. megkülönböztette a közösülést és a fajtalanságot. A közösülés büntetőjogi értelemben azt jelentette, hogy a külső nemi szervek közösülési cézzattal egymáshoz érnek, azaz a büntetőjog nem kívánta meg a biológiai közösülést a bűncselekmény befejezett stádiumba jutásához. A fajtalanság fogalmilag a közösülés kivételével minden súlyosan szeméremszértő cselekményt magában foglalt, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál. Ezzel szemben a Btk. 459. § 27. pontja szerint szexuális cselekmény: a közösülés és minden súlyosan szeméremszértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul.

Az előbbieik alapján tehát a beleegyezési korhatár tizennégy év, ez nyilvánvalóan a polgári jogi korlátozott cselekvőképesség szabályával kapcsolatos, tizenkét évesnél idősebb, de tizennégy évesnél fiatalabb személlyel szexuális cselekményt folytatni szexuális visszaélés, míg a tizenkét évesnél fiatalabbal – beleegyezésével is – szexuális cselekményt folytatni szexuális erőszak.

Mindazonáltal jelentősége az elkövető korának van, mivel a szexuális visszaélést csak nagykorú, azaz tizennyolc évesnél idősebb személy követheti el. A korábbi szabályozás alapján a fiatalkorú csak akkor nem követte el az

akkori terminológia szerint megrontást, ha tizennégy évesnél fiatalabb személlyel fajtalanzkodott, a közösülésért büntetőjogi felelősséggel tartozott.

A jogalkotó előtt a lanzarote-i egyezményre is figyelemmel kialakított egységes szexuális cselekmény-fogalom meghatározásával két út állt nyitva, az egyik szerint a tizennégy évesnél idősebb, de tizennyolc évesnél fiatalabb, és a tizenkét évesnél idősebb, de tizennégy évesnél fiatalabb sértett valamennyi szexuális cselekményét pönalizálta volna. Könnyen belátható, hogy egy ilyen szabályozás oda vezetett volna, hogy gyermekek százai lettek volna büntetőeljárás terheltjei, mert tizenhárom és fél éves szerelmükkel valamilyen enyhe szexuális cselekményt követtek volna el (például csókolózás), ami hangsúlyozottan a régi Btk. szerint sem volt bűncselekmény. Mivel tehát a fajtalanság egy ilyen kapcsolatban nem volt bűncselekmény, míg a közösülés igen, akkor azt is végig kellett gondolni, hogy az egyébként közösülésnek nem tekinthető rendkívül súlyos szexuális cselekmények esetén – lévén hogy fajtalanságként értékelendők – büntetlen cselekményről beszéltünk, míg ha a külső nemi szervek közösülési céllal összeérnek, már bűncselekménnyel álltunk szemben.

Helyesen jutott a jogalkotó arra a következtetésre, hogy a tizenkét évesnél idősebb gyerekek közötti szexuális kapcsolatot nem lehet büntetni mindaddig, amíg az elkövető maga is fiataikorú.

Az áldozat felelőssége vagy felelőtlensége

Ha pusztán a vitatott kisfilm következtetését felhasználva közelítjük meg a problémát, a válasz az, hogy az áldozat „nem tehet róla”, tehát nem felelős, és nem is tehető felelőssé az általa elszenvedett bűncselekményért, a büntetőjogi felelősség minden esetben az elkövetőt terheli, a büntetőeljárás célja az elkövető felelősségre vonása. Mindazonáltal a másik kérdésre határozott *igen a válasz*, azaz igen, mindenki tehet ellene, sőt vannak bizony olyan esetek, amikor a sértett köteles tenni az ellen, hogy a sérelmére bűncselekményt kövessenek el.

A büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény értelmében a büntetést a törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy igazodjék a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalmi veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez. A törvény idézett rendelkezése a bíróságok számára azt a kötelezettséget jelenti, hogy a

büntetés kiszabáskor figyelembe jövő valamennyi alanyi és tárgyi tényt felderítsék, és a jogkövetkezmények alkalmazásakor értékeljék. A büntetés kiszabási tényezőket nem lehet egyszer s mindenkorra meghatározni. Mégis szükséges olyan általános iránymutatás, amely – ha nem véglegesen is, de hosszabb távon – felsorakoztatja mindazt, aminek felderítését és értékelését a bíróságoktól indokoltnak tartja, és amelyeket a BK-vélemény fel is sorol.

A BK-vélemény egyebek mellett kimondja azt is, hogy a szándék eshetőlegesen volta enyhítő körülmény, kivéve ha az elkövető olyan bűncselekményt valósított meg, amelyet az eredmény tekintetében gondatlanul is el lehet követni; a cselekmény végrehajtásában megnyilvánuló kitartó szándék, az előre megfontolt szándék súlyosító körülmény. Továbbá az alkalmoszerű elkövetés az elkövető javára értékelhető, kivéve ha az alkalom létrejöttét tudatosan elősegítette, vagy ha az alkalom előidézése maga is jogellenes.

A BH 1993/281. számú döntésben a bíróság éppen a sértett magatartását mérlegelte, amikor ítéletében megállapította, hogy a nemi erkölcs elleni bűncselekmények elbírálásakor a sértett könnyelmű, meggondolatlan magatartását – mint közreható tényezőt – általában enyhítő körülményként kell figyelembe venni.

Az ismertetett ítéletben a bíróság tehát nem azt mondta ki, hogy a vádlott jogosan követett el szexuális cselekményt a sértetten, és azt sem mondta ki, hogy a sértett tehetne róla, hogy őt szexuális támadás érte, mindazonáltal a sértett jelen esetben meggondolatlan viselkedésével hozzájárul ahhoz, hogy bűncselekményt kövessenek el a sérelmére, ami BK-véleményben is nevesített (elkövetés alkalmi jellege) enyhítő körülmény megállapítására vezetett.

A sértett magatartása nem oka a bűncselekménynek, másképpen fogalmazva, egy fiatal lánynak joga van alkoholt fogyasztani, szórakozóhelyre járni, vonzón öltözködni, és persze joga van ilyen ruhában és állapotban éjszaka, egyedül végigmenni bármely rossz környéken egyedül. És persze az adott rossz környezet legelvetemültebb szexuális bűnözőjének sincsen joga a fiatal lány sérelmére szexuális cselekményt elkövetni, még akkor sem ha felhívja a fiatal lányt a lakására, aki önként fel is megy oda.

A sértett magatartása két okból bírhat jelentőséggel, anélkül hogy ezt felrónánk neki, részben enyhítheti az elkövető felelősségét, részben megóvhatja magát, de legalábbis csökkentheti annak esélyét, hogy a sérelmére bűncselekményt kövessenek el.

A sokat kritizált kisfilm nem a szexuális önrendelkezés elleni bűncselekmények sértettjeinek készült, ez már önmagában súlyos tévedés, vagy szándékos félremagyarázás, nem nekik kívánta azt sugallni, hogy felelősek a ve-

lük történetekért, hanem az áldozattá válás szempontjából fokozottan veszélyeztetett személyi kört kívánta megóvni, még az előtt, hogy bűncselekményt követnének el sérelmükre.

Persze idézhetünk szép számmal olyan eseteket, amikor a sértettnek valóban csak annyi szerepe volt a sérelmére megvalósított bűncselekmény idején, hogy ott volt, de talán ha a sokat kritizált kisfilm egyik tanulságát vesszük alapul és a sértett nincs egyedül a diszkó környékén, hanem többen elkísérik, az eset is megelőzhető lehetne.

Fontos ismét kiemelni, hogy az elkövetőt az sem menti fel, ha a sértett korábban beleegyezett a szexuális cselekménybe, de az utolsó pillanatban ezt visszavonja. Ha a szexuális cselekményt az elkövető ennek ellenére erőszakkal véghezviszi, vagy a sértettet fenyegetéssel kényszeríti arra, a bűncselekmény megvalósul. Az persze más kérdés, hogy az ilyen tettes cselekményét nyilván más büntetéssel fogja a bíróság sújtani, mint a klasszikus „szexuális ragadozó” útonállásszerű cselekményét, vagy az olyan esetet, amikor a sértettet gépkocsiba tuszkolják, elhagyatott helyre viszik, és ott akár többen is szexuális cselekményt követnek el rajta, e tettet az elkövető oldaláról a büntetés kiszabásakor bizonyosan súlyosabban fogja megítélni a bíróság.

Jól látható tehát, hogy a bűnmegelőzés nem azt a célt szolgálja, hogy az áldozatokat kioktassák, a felelősségüket firtassák, a prevenció és a közösségi rendészet célja a partnerség a rendőrség és a társadalom tagjai között. A cél, hogy az életbeli cselekmények tanulságait leszűrve bemutassák az embereknek, hogy mit tehetnek, hogyan kerülhetik el, vagy talán helyesebben, hogyan minimalizálhatják az áldozattá válás kockázatát.